

МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОДИ ЗА ПРЕПОДАВАНЕ НА ГРЪЦКИЯ ЕЗИК КАТО ВТОРИ ЧУЖД ЕЗИК

Константинос Кондояннидис

Разпадането на Съветския съюз е едно от значителните събития на ХХ век. Една от драматичните последици от това разпадане продължава да е изселването главно на три националности: на германците от Приволжието, на евреите и на гърците. Бягството на около 400 000 корейци от Далечния изток до настоящия момент не е проучено.

В Гърция се връщат около 200 000 човека. Други 5000 се настаняват в Кипър, а по-малък брой се насочват към други страни на Европейския съюз.

Следователно образователната система на тези страни, особено началната и средната училищна степен са принудени неочаквано да приемат голям брой нови ученици, които слабо или никак не владеят говоримия гръцки език.

Независимо от направеното в областта на преподаването на езика на завърналите се в родината ученици, данните показват, че голям брой от тези ученици напускат училището, особено гимназиите. Причината вероятно, освен икономическа, е незадоволителното владееие на гръцкия език. Това води до изоставане на учениците по всички учебни предмети, което запалва чувство и отчаяние и неудобство спрямо останалите съученици. Тази причина подбужда напускането на училището и по-специално гимназията и лицея.

Проблемът за преподаването на новогръцкия език чрез понтийския диалект все още не е изследван. Гръцките специалисти в това отношение в огромното си болшинство са от непонтийски произход. Именно недостатъчното познание на понтийския гръцки диалект, който има по-голяма връзка с древногръцкия, налага тези деца да изучават новогръцкия като втори чужд език, тъй като езиците, които знаят учениците, са руски или езика на района, от който идват в Гърция (грузински, арменски, узбекски и т.н.). Деца от понтийски произход в голямата си част владеят малко или повече диалекта, който говорят в семействата. Тази родственоост на понтийския диалект с новогръцкия би могла да помогне за по-бързото научаване на втория, ако преподаването се опира на първия. Освен полесното разбиране на новогръцкия език чрез съпоставяне с понтийския учениците ще придобият

самочувствие и на базата на езиковото сходство и няма да възприемат гръцкия като чужд език.

Преподаването на гръцкия език на завърналите се в родината ученици става в отделенията на семинарите, в класовете за прием, в училищата за култура. Тази система обаче има и един сериозен недостатък. Създават дидактически проблеми, след като в един и същи клас се обучават по гръцки език ученици от различни националности от учители, които не познават дори и елементарно езиците, които говорят учениците им.

Това сложно обстоятелство налага да се изследват и създават гъвкави методически системи за усвояване на гръцкия език. Разкриването на същността на понтийския език – фонетична, семантична и граматическа, е предпоставка за създаването на учебни програми, методи и средства, с които, на базата на особеностите и познанието на понтийския език, да се осигури интензивно ограмотяване и обучение на новогръцкия език, главно на базата на комуникацията.

Методи на изучаване на езика

Традиционен метод

При този метод приоритет се дава на изучаването на граматиката на превода на чуждия език и обратно и на словното богатство. Езикът се закрепва с непрекъснатото повторение и заучаване наизуст, както и с непрекъснатото четене и писане. Слуховете и устните сръчности имат нищожно значение. Така също и упражняването в произношение. Граматиката се преподава чрез граматическите феномени, които се появяват в текстовете и се прилага чрез упражнения.

Устно-акустичен метод

Този метод произхожда от САЩ, където се появи по време на Втората световна война и е имал за цел американските войници да могат най-бързо да научат японски език. Набляга се особено много на говора и произношението, ограничавайки до голяма степен употребата на майчиния език. Ученикът трябва да се научи да дава преки отговори без да е необходимо да се замисля, защото целта на изучаването е общуването. Устната реч има приоритет пред писмената и придобиването на сръчности следва реда: акустика, говор, четене, писане.

Оптико-акустичен метод

Преподаването (изучаването) на езика се опира на прожектирането на устойчиви картини чрез прожектор и съпровод с изречения на глас. Ученикът,

гледайки картината, повтаря изреченията, които чува. В края на прожекцията трябва да повтори това, което е чул.

Комуникативен метод

Според този метод най-главната функция на езика има за цел общуването и подкрепя автономията на ученика с даване на мобилизиращи задачи, като например да се научи да оценява своя напредък и постижения, да вижда ползата от това, което учи, да се стреми повече към учене и т.н.

Графиката се изучава практически, чрез упражнения, които имат за цел да удовлетворят комуникативни потребности. Тези дейности осигуряват размяна на информация между учениците, нейната класификация, по-добро разбиране на информацията. За тази цел се използват различни игри, едноактни театрални пиеси, възлагане на различни роли и задачи на учениците, групови дейности за събиране на сведения и други. За целта се използват вестници, списания, картини, скици и други.

В съвременното обучение преподаването и изучаването на чужд език се опира на съчетаването на всички методи.

Съвременната методика дава приоритет на устната реч. Устното общуване предхожда писменото. Писмената реч предполага първо устната. За да се научи да пише, ученикът трябва преди това да знае да говори. Това може би е най-големия проблем, с който се срещат децата преселници-понтийци, които трябва да се подпомагат при придобиването на опит, да се изразяват устно, да разказват лични случки и да превеждат в устна реч една история, описана в картина. Това, разбира се, изисква наличие на интерес и мотивация на ученика, който трябва да разбере, че това учене ще му донесе радост, удовлетворение, отплата и си струва труда да се старее. Разбира се, всичко това е свързано със средата, в която живее ученикът (семейна и обществена).

Произношението трябва да се изучава със слух и с поправки. Отделя се внимание на произношението на цялото изречение, а не на произношението на откъснати думи.

Отбелязва се, че изучаването на азбуката не става никога в първите уроци, а доста по-късно. Звуковете се изучават едновременно с първите писмени или устни текстове. Особено внимание се отделя на произношението и на писането на двойните съгласни:

Ξ (ξ) – кс θ Ψ (ψ) – пс

Методически подходи

Първо равнище на четене

От картината, която се показва, се преминава към съответната дума, която децата наблюдават. Закрепване на първата сричка или буква. Последователно се създават изречения. Упражняването на писмената и устна реч се концентрира върху новите думи, обект на всеки ежедневен урок.

Групирането на думите има като свой резултат заучаването на определени граматически правила (канони). Например, ако се проследи цяла група от думи (глаголи), които окончават на оно, се прави правописния извод, че и двете букви ο се пишат с омега (ω). Също така глаголи, окончавачи на εно, се пишат с алфа йота (αι=ε). Съществителни от среден род на ι се пишат с йота (ι). Това естествено помага и за усвояване на правописа, който е един много труден проблем при изучаването на гръцкия език. Звукът и в писмена форма има шест означения. Подобно е положението със звуковете ο и ε (ω,ο = ο, αι, ε = ε).

Ако една грешка се повтаря, се напомня граматическото правило, за да не се повтаря отново.

Еднозвучни думи, които създават трудности и проблеми на учениците, трябва да се групират по двойки и да се разкрива, че зад еднозвучността се крие различен правопис, а оттам и различно значение и смисъл. Например :

σίκο – σήκω – сико (смокиня – стани)

μίλα – μήλα – мила (говори – ябълки)

φύλλο – φύλο – фило (лист – племе, род)

Особено внимание се изисква при изреченията идиоми, например:

το βάζω στα πόδια – плюя си на краката, значи бягам

το βάζω στην τσέπη – слагам го в джоба

Добре е упражненията да са под формата на игра, а тематиката на думите да са категории (сезон, празници, професии, страни и др.).

Поставяне на ударение

Особено значение трябва да се отдава на поставяне на ударението. Ударението в гръцкия език се поставя само върху последните три срички на една дума. Затова учениците трябва да броят сричките в думата, например:

πα-ρά-πο-νο,   θά-λα-μος,   ά-γγε-λος,   παι-δί, πό-λης
3 2 1 3   3 2 1   3 2 1   2 1 2 1

Тези три срички имат отделни названия :

1. λήγουσα – последна сричка в думата
2. παραλήγουσα – втора сричка от края
3. проπαραλήγουσα – трета сричка от края

Когато след думата има кратко притежателно местоимение, което се произнася заедно с нея, тогава то се смята за първа сричка от края. Когато ударението на една дума е на третата сричка от края (проπαραλήγουσα), тогава следващите три срички остават без ударение, което противоречи на горепосоченото правило. В такъв случай се поставя друго (второ) ударение на последната сричка, например:

το πο-δῆ-λα-το – колелото, но το πο-δῆ-λα-τό μου – колелото ми
4 3 2 1

Особено внимание трябва да се отдава на мястото за поставяне на ударението, защото в гръцкия език това представлява елемент на различие, например:

νόμος – νομός – (закон – окръг)
ποτε – ποτέ – (кога – никога)

Различното място на ударението в първо лице, сегашно време на глаголите показва към кое спрежение принадлежат, например : ако глаголите имат ударение върху втората сричка от края, то те са от първо спрежение, а глаголите с ударение върху последната сричка – от второ спрежение.

Дума с грешна поставено ударение изисква особено старание за да се разбере за какво става реч.

Преподаване на граматиката

Изучаването на граматиката не трябва да се ограничава в това да представя един непрекъснат поток от граматически феномени. Това трябва да става на равнището на подготовката на начинаещите чрез текстове за общуване, да се опира на правила, които обаче се стреми да опрости.

Най-честите грешки на говорещите други езици деца са:

а) Употребата на ε (епсилон) и αι (алфа йота) в окончанията на глаголите, например: έρχομαι αλό τη Γεωργία – идвам от Грузия (вярно)
έρχομε – (грешка)

б) Употребата на членовете της, τις. Тези членове звуково не се различават. Първият е за родителен падеж, единствено число, женски род, а вторият е за винителен падеж, мн. число, женски род и не могат

да се заменят взаимно! Първият означава принадлежност на някого от женски род и се превежда – на, а вторият означава член за пряко допълнение.

в) Грешна употреба на трите еднобуквени ι (η , $\mathbf{I}$, υ), например :

$\mu\alpha\iota\delta\acute{\iota}$ – дете (правилно), $\mu\alpha\iota\delta\acute{\eta}$ – (грешно)

г) Изпуснат или погрешно поставен определителен член.

$\mu\alpha\mu\pi\acute{\alpha}\varsigma$ $\delta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\epsilon\iota$ – баща работи (изпуснат член)

ο $\mu\alpha\mu\pi\acute{\alpha}\varsigma$ $\delta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\epsilon\iota$ – бащата работи (вярно)

$\tau\omicron$ $\acute{\alpha}\nu\theta\rho\omega\pi\omicron\varsigma$ – погрешно поставен определителен член за ср. род вместо за м. род

ο $\acute{\alpha}\nu\theta\rho\omega\pi\omicron\varsigma$ – човекът (вярно)

д) Несъгласуване в падеж на неопределителния член, например :

$\acute{\eta}\rho\theta\epsilon$ $\acute{\epsilon}\nu\alpha$ $\kappa\alpha\iota\nu\omicron\upsilon\rho\gamma\iota\omicron$ $\delta\acute{\alpha}\sigma\kappa\alpha\lambda\omicron\varsigma$ – дойде едно ново учител

е) Несъгласуваност между прилагателно и съществително, например:

$\acute{\epsilon}\chi\omega$ $\alpha\delta\epsilon\lambda\phi\acute{\eta}$ $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\omicron$ – имам сестра голямо

ж) Съществува смесване на $\delta\epsilon\mathbf{n}$ и $\mu\eta\mathbf{n}$ – не. В гръцкия език има три форми за отрицание, например:

Τичаш ли? – $\acute{\omicron}\chi\iota$ – (не)

– $\delta\epsilon\mathbf{n}$ $\tau\rho\acute{\epsilon}\chi\omega$ – (не тичам)

– $\mu\eta\mathbf{n}$ $\tau\rho\acute{\epsilon}\chi\epsilon\iota\varsigma$ – (не тичай – забранително)

Първата форма върви без глагол. Втората и третата са винаги с глагол и не трябва да се употребяват едната, вместо другата тъй като не са еднакви.

Дидактическо доближаване на езиковия урок до гръкопонтийските ученици.

Целта на преподаването е продуциране на писмена и устна реч с цел учениците да усвоят механизма на четенето и писането и да се култивира комуникативна компетентност.

Следователно дидактическите цели за постигане на желаните резултати са:

– да могат учениците с лекота да общуват устно в непосредствената им околна среда (училище, семейство, обкръжение);

– да научат добре механизма на четене и писане;

– да четат относително свободно обикновен текст, да го разбират и да могат да го предадат устно след това;

– да могат да напишат кратък текст, който да изразява идеите им;

– да сричат с вярно произношение всички гласни и съгласни;

– да образуват устно завършени изречения, употребявайки непрекъснато нови думи;

– да четат и пишат думи и изречения, които съдържат съчетание от две гласни или комбинациите *ou* и *eu*;

– да знаят името на всеки предмет, който им се показва;

– да усвоят основните граматически и правописни правила;

– да се разширява непрекъснато речниковото им богатство;

– да могат да увеличават непрекъснато комуникативната си способност чрез диалози, информации, комбинации на картини и т.н.

За начинаещите ученици може да се използва букварът като едно основно словесно богатство, което има връзка с училищното и семейно обкръжение, занаятите, човешкото тяло и т.н.

Това словесно богатство, което ще има връзка с преки състояния и познати обекти от околната среда на учениците, е много по-достъпно за тях и ползва самото преподаване. От само себе си се разбира, че езиковият материал трябва да бъде изграден в точно определена логическа система.

От по-напредналите ученици учителят иска да напишат по един текст. От тях той подбира няколко и, след като ги прочете, ги написва на дъската. Веднага след това се подканват учениците да посочат грешките (правописни, синтактични и др.) и да си кажат мнението за промените, които трябва да се направят, за да бъдат текстовете разбираеми в случай на общуване. През цялото време на забележките се подчертават и напомнят правописните правила и се извършват съответните синтактични поправки. Накрая се сравняват (съпоставят) началните и окончателните текстове. Добре е да се избягват отрицателните забележки.

Усвояване и обогатяване на активния речник

При начинаещите ученици словесното богатство се усвоява чрез картини и на всички се дава възможността да съставят непрекъснато изречения с новите думи.

Разбира се, има думи с абстрактно значение, които не могат да се изобразят и не могат да се изразят с жестове (култура, свобода, честолюбие и др.). Те могат да се изучат по-късно и то описателно.

Разбираемо е, че в съответствие с равнището на знаене на езика от учениците употребяваме съответния словесен материал, обикновени или по-сложни картини.

За да нарасне интересът на учениците към конкретна урочна тема и за да им се внуши чувството, че и те вземат участие по свой начин в образователния процес, би могло да се поиска да донесат снимки от мястото на произхода им, за да направят сравнение и съпоставка с мястото, където живеят сега. Така те биха имали възможността да опишат разликите. Биха могли да донесат стихове и песни на страните от които са дошли и биха се постарали да ги преведат на гръцки език.

Прожектирането на оптико-акустичен материал функционира за учениците като оптически дразнител и ако се обвърже с дидактическите цели, които се поставят, позволява създаването на изразни връзки, които ще се запазят ярко в съзнанието на учениците заедно със словесното богатство и езиковите упражнения, които желаем да се закрепят.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Γκοτοβος Α. Ε., Γ. Μάρκου, Μ. Φεριγκ.* Η σχολική επανένταξη των παλιννοστούντων μαθητών, περιοδικό ώΣύγχρονη εκπαίδευση, τεύχος κε, Μάιος – Ιούνιος 1987.

Γοτoвoс Α. Ε., Γ. Μαρкy, Μ. Φερинг. Приемане в училище на завърналите се гръцки ученици. Съвременно образование, № 34, май-юни 1987.

2. *Ελληνική Διαλεκτολογία, Αφιέρωμα στην Ποντιακή,* εκδ. Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1995, 4 τόμος.

Гръцка диалектология, Посвещение на Понт. Солун, Братя Кириакиди, Т. 4, 1995,

3. *Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, Η Νέα Ελληνική και ξένη γλώσσα. Προβλήματα διδασκαλίας,* εκδ. Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, Αθήνα, 1996.

Фондация Гуландри-Хорн, Новогръцкият език и чуждият език. Проблеми на преподаването. Атина, Фондация Гуландри-Хорн, 1996.

4. *Mackridge, P.* Η Νεοελληνική Γλώσσα, μετάφραση Κ.Ν. Πετροπουλος, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1990.

Mackridge, P. Новогръцкият език, превод К. Н. Петропулос. Атина, Патаки, 1990.

5. *Μητσης, Ν.* Διδακτική του γλωσσικού μαθήματος: Από τη γλωσσική θεωρία στη διδακτική πράξη, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1996.

Мицис, Н. Дидактика на езиковия урок (урока по език): От езиковата теория до дидактическото действие, Атина, Gutenberg, 1996.

6. Μητσης, Ν. Η διδασκαλία της γραμματικής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1995.

Мицис, Н. Преподаване на граматика в основното и прогимназиално образование. Атина, Gutenberg, 1995.

7. Μητσης, Ν. Στοιχειώδεις Αρχές και Μέθοδοι της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας. Εισαγωγή στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Ή Ξένης, Γλώσσας, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1998

Мицис, Н. Основни принципи и методи на приложната лингвистика. Увод в преподаването на гръцки език като втори (чужд) език. Атина, Gutenberg, 1998.

ΜΕΤΟΔΙΧΕΣΚΙ ΠΟΔΧΟΔΙ ΖΑ ΠΡΕΠΟΔΑΒΑΝΕ ΝΑ ΓΡΥЦΚИЯ ΕΖΙΚ ΚΑΤΟ ΒΤΟΡΙ ЧУЖД ΕΖΙΚ

ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟС ΚΟΝΔΟЯΝΝΙΔΙС

Резюме

Разработката представя един важен проблем на гръцката образователна система - трудностите при обучението на децата на завърналите се от бившите съветски републики гръцки емигранти, породени от слабото владеење на новогръцкия език. Предлага се система от методи и методически подходи, с които на базата на познатия на гръцките емигранти понтийски диалект да се осигури интензивно ограмотяване и обучение на новогръцки език.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO TEACHING GREEK AS A FOREIGN LANGUAGE

KONSTANTINOS KONDOYANNIDIS

Summary

The paper reveals an important problem of the Greek education system – the difficulties in teaching the children of the Greek returnees from the former Soviet republics caused by their poor knowledge of Modern Greek. We present a system of methods and methodological approaches for acquiring literacy and teaching in Modern Greek based on the Greek emigrants' knowledge of Pontic dialect.